

eul_wid: diy-aa

Μέλισσος ὁ Σάμιος · Melissus of Samos

Testimonies

Μαρτυρίαι

Period: Κλασική Classical
Dialect: Ἰωνική Ionic (frg)
Domain: Φιλοσοφία Philosophy
Format: Συναγωγή Collection
Affiliation: Eleatic

- ¹ DIOG. IX 24 Μέλισσος Ἰθαιγένους Σάμιος, οὗτος ἤκουσε Παρμενίδου. (ἀλλὰ καὶ εἰς λόγους ἦλθεν Ἡρακλείτῳ· ὅτε καὶ συνέστησεν αὐτὸν τοῖς Ἐφεσίοις ἀγνοοῦσι, καθάπερ Ἴπποκράτης Δημόκριτον Ἀβδηρίταις). γέγονε δὲ καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ἀποδοχῆς παρὰ τοῖς πολίταις ἡξιωμένος· ὅθεν ναύαρχος αἰρεθεὶς ἔτι καὶ μᾶλλον ἐθαυμάσθη διὰ τὴν οἰκείαν ἀρετὴν. ἐδόκει δὲ αὐτῷ τὸ πᾶν ἄπειρον εἶναι καὶ ἀναλλοίωτον καὶ ἀκίνητον καὶ ἔν ὁμοίον ἑαυτῷ καὶ πλήρες· κίνησίν τε μὴ εἶναι, δοκεῖν δὲ εἶναι. ἀλλὰ καὶ περὶ θεῶν ἔλεγε μὴ δεῖν ἀποφαίνεσθαι· μὴ γὰρ εἶναι γινῶσιν αὐτῶν. φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος F GrHist. 244 F 72 II 1040 ἡκμακέναι αὐτὸν κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα [444—41].
- ² SUID. S. V. Μέλητος Λάρου ... καὶ ἦν ἐπὶ τῶν Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου καὶ Ἐμπεδοκλέους χρόνων. οὗτος ἔγραψε Περὶ τοῦ ὄντος, καὶ ἀντεπολιτεύσατο δὲ Περικλεῖ· καὶ ὑπὲρ Σαμίων στρατηγῆσας ἐναυμάχησε πρὸς Σοφοκλῆν τὸν τραγικόν, Ὀλυμπιάδι ὀγδοηκοστῇ τετάρτῃ [444/1].
- ³ PLUT. Pericl. 26ff. (26) πλεύσαντος γὰρ αὐτοῦ [Perikles] Μέλισσος ὁ Ἰθαγένους, ἀνὴρ φιλόσοφος στρατηγῶν τότε τῆς Σάμου, καταφρονήσας τῆς ὀλιγότητος τῶν νεῶν ἢ τῆς ἀπειρίας τῶν στρατηγῶν, ἔπεισε τοὺς πολίτας ἐπιθέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ γενομένης μάχης νικήσαντες οἱ Σάμιοι καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἄνδρας ἐλόντες πολλὰς δὲ ναῦς διαφθεύραντες ἐχρῶντο τῇ θαλάσῃ καὶ παρετίθεντο τῶν ἀναγκαίων πρὸς τὸν πόλεμον ὅσα μὴ πρότερον εἶχον. ὑπὸ δὲ τοῦ Μελίσσου καὶ Περικλέα φησὶν αὐτὸν Ἀριστοτέλης [fr. 577 aus d. Πολιτεία Σαμίων] ἡττηθῆναι ναυμαχοῦντα πρότερον. οἱ δὲ Σάμιοι τοὺς αἰχμαλώτους τῶν Ἀθηναίων ἀνθυβρίζοντες ἔστιζον εἰς τὸ μέτωπον γλαῦκας· καὶ γὰρ ἐκείνους οἱ Ἀθηναῖοι σάμαιναν ... πρὸς ταῦτα τὰ στίγματα λέγουσι καὶ τὸ Ἀριστοφάνειον ἡνίχθαι 'Σαμίων ὁ δῆμος ἐστίν—ὥς πολυγράμματος' [Aristot. a. O. fr. 575]. (27) πυθόμενος δ' οὖν ὁ Περικλῆς τὴν ἐπὶ στρατοπέδου συμφορὰν ἐβόηθει κατὰ τάχος καὶ τοῦ Μελίσσου πρὸς αὐτὸν ἀντιταξαμένου κρατήσας καὶ τρεψάμενος τοὺς πολεμίους εὐθὺς περιετείχιζε, δαπάνῃ καὶ χρόνῳ μᾶλλον ἢ τραύμασι καὶ κινδύνοις τῶν πολιτῶν περιγενέσθαι καὶ συνελεῖν τὴν πόλιν βουλόμενος ... (28) ἐνάτῳ δὲ μηνὶ τῶν Σαμίων παραστάντων ὁ Περικλῆς τὰ τεῖχη καθεῖλε καὶ τὰς ναῦς παρέλαβε καὶ χρήμασι πολλοῖς ἐζημίωσεν, ὧν τὰ μὲν εὐθὺς εἰσῆνεγκαν οἱ Σάμιοι, τὰ δ' ἐν χρόνῳ ῥητῶι ταξάμενοι κατοίσειν ὁμήρους ἔδωκαν. Δοῦρις δ' ὁ Σάμιος [F GrHist. 76 F 67 II 154] τούτοις ἐπιτραγωιδεῖ πολλὴν ὠμότητα τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Περικλέους κατηγορῶν, ἦν οὕτε

Θουκυδίδης [I 117] ἰστόρηκεν οὕτ' Ἐφορος [F GrHist. 70 F 195 II 98] οὕτ' Ἀριστοτέλης [fr. 578]. Vgl. Themist. 2 καίτοι Στησίμβροτος [F GrHist. 107 F 1 II 516] Ἀναξαγόρου τε διακοῦσαι τὸν Θεμιστοκλέα φησὶ καὶ περὶ Μέλισσον σπουδάσαι τὸν φυσικόν, οὐκ εὖ τῶν χρόνων ἀπτόμενος. Περικλεῖ γάρ, ὃς πολὺ νεώτερος ἦν Θεμιστοκλέους, Μέλισσος μὲν ἀντεστρατήγει πολιορκοῦντι Σαμίους, Ἀναξαγόρας δὲ συνδιέτριβε.

⁴ SIMPL. Phys. 70, 16 30 M. καὶ τὴν ἐπιγραφὴν οὕτως ἐποιήσατο τοῦ συγγράμματος Περὶ φύσεως ἢ περὶ τοῦ ὄντος. de caelo 557, 10 καὶ εἰ Περὶ φύσεως ἢ περὶ τοῦ ὄντος ἐπέγραψε M., δηλὸν ὅτι τὴν φύσιν ἐνόμιζεν εἶναι τὸ ὄν.

⁵ ARISTOT. q. f. de Melisso Xenophane Gorgia c. 1. 2 nach d. Ausg. von Diels Abh. d. Berl. Ak. 1900.

5, 974a (1te) [ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ] ΠΕΡΙ ΜΕΛΙΣΣΟΥ c. 1. (1) Αἰδίων εἶναι φησιν εἴ τι ἔστιν, εἴπερ μὴ ἐνδέχεσθαι γενέσθαι μηδὲν ἐκ μηδενός· εἴτε γὰρ ἅπαντα γέγονεν εἴτε μὴ πάντα, αἰδία ἀμφοτέρως ἐξ οὐδενός γὰρ γενέσθαι ἂν αὐτὰ γιγνόμενα. ἀπάντων τε γὰρ γιγνομένων οὐδὲν <ἂν> προϋπάρχειν· εἴτ' ὄντων τινῶν αἰεὶ ἔτερα προσγίγνοιτο, πλεόν ἂν καὶ μεῖζον τὸ ὄν γεγονέναι· ὧι δὲ πλεόν καὶ μεῖζον, τοῦτο γενέσθαι ἂν ἐξ οὐδενός <ἐν> τῷ γὰρ ἐλάττονι τὸ πλεόν, <ὥς> οὐδ' ἐν τῷ μικροτέρῳ τὸ μεῖζον, οὐχ ὑπάρχειν. (2) αἰδίων δὲ ὄν ἄπειρον εἶναι, ὅτι οὐκ ἔχει ἀρχὴν ὅθεν ἐγένετο, οὐδὲ τελευτὴν εἰς ὃ γιγνόμενον ἐτελεύτησέ ποτε. (3) πᾶν δὲ καὶ ἄπειρον ὄν <ἐν> εἶναι· εἰ γὰρ δύο ἢ πλέω εἴη, πέρατ' ἂν εἶναι ταῦτα πρὸς ἄλληλα. (4) ἐν δὲ ὄν ὅμοιον εἶναι πάντῃ· εἰ γὰρ ἀνόμοιον, πλείω ὄντα οὐκ ἂν ἔτι ἐν εἶναι, ἀλλὰ πολλά. (5) αἰδίων δὲ ὄν ἄμετρόν τε καὶ ὅμοιον πάντῃ ἀκίνητον εἶναι τὸ ἐν· οὐ γὰρ ἂν κινηθῆναι μὴ εἴς τι ὑποχωρήσαν. ὑποχωρῆσαι δὲ ἀνάγκη εἶναι ἥτοι εἰς πληρὴς ἰὸν ἢ εἰς κενόν· τούτων δὲ τὸ μὲν οὐκ ἂν δέξασθαι [τὸ πληρὴς], τὸ δὲ οὐκ εἶναι οὐδέν [ἢ τὸ κενόν]. (6) τοιοῦτον δὲ ὄν τὸ ἐν ἀνώδυνόν τε καὶ ἀνάληγον ὑγιές τε καὶ ἄνοσον εἶναι οὔτε μετακοσμούμενον θέσει οὔτε ἐτεροιοούμενον εἶδει οὔτε μιγνύμενον ἄλλωι· κατὰ πάντα γὰρ ταῦτα πολλά τε τὸ ἐν γίγνεσθαι καὶ τὸ μὴ ὄν τεκνοῦσθαι καὶ τὸ ὄν φθείρεσθαι ἀναγκάζεσθαι· ταῦτα δὲ ἀδύνατα εἶναι. (7) καὶ γὰρ εἰ τῷ μεμῖχθαι τὸ ἐν ἐκ πλειόνων λέγοιτο, καὶ εἴη πολλά τε καὶ κινούμενα εἰς ἄλληλα τὰ πράγματα, καὶ ἡ μίξις ἢ ὥς ἐν ἐνὶ σύνθεσις εἴη τῶν πλειόνων ἢ τῇ ἐπαλλάξει οἷον ἐπιπρόσθησις γίγνοιτο τῶν मिχθέντων· ἐκείνως μὲν ἂν διάδηλα χωρίζοντων εἶναι τὰ मिχθέντα, ἐπιπροσθήσεως δ' οὔσης ἐν τῇ τρίψει γίγνεσθαι ἂν ἕκαστα φανερά ἀφαιρουμένων

5, 974b τῶν πρώτων τὰ ὑπ' ἄλληλα τεθέντα τῶν मिχθέντων· ὧν οὐδέτερον συμβαίνειν. (8) διὰ τούτων δὲ τῶν τρόπων κἂν εἶναι πολλά κἂν ἡμῖν ὥιето φαίνεσθαι μόνως. ὥστε ἐπειδὴ οὐχ οἷόν τε οὕτως, οὐδὲ πολλά δυνατόν εἶναι τὰ ὄντα, ἀλλὰ ταῦτα δοκεῖν οὐκ ὀρθῶς, πολλά γὰρ καὶ ἄλλα κατὰ τὴν αἴσθησιν φαντάζεσθαι [ἀπατᾶν]· λόγον δ' οὕτ' ἐκεῖν' αἰρεῖν, ταῦτα γίγνεσθαι, οὔτε πολλά εἶναι τὸ ὄν, ἀλλὰ ἐν αἰδιόν τε καὶ ἄπειρον καὶ πάντῃ ὅμοιον αὐτὸ αὐτῷ. (9) ἄρ' οὖν δεῖ πρῶτον μὲν μὴ πᾶσαν λαβόντα δόξαν ἄρχεσθαι, ἀλλ' αἰ μάλιστα εἰσι βέβαιοι; ὥστ' εἰ μὲν ἅπαντα τὰ δοκοῦντα μὴ ὀρθῶς ὑπολαμβάνεται, οὐθὲν ἴσως προσήκει οὐδὲ τούτῳ προσχρῆσθαι τῷ δόγματι, <ὅτι> οὐκ ἂν ποτε οὐδὲν γένοιτο ἐκ μηδενός. μία γὰρ τίς ἐστὶ δόξα, καὶ αὕτη τῶν οὐκ ὀρθῶν, ἣν ἐκ τοῦ αἰσθάνεσθαι πως ἐπὶ πολλῶν πάντως ὑπειλήφμεν. (10) εἰ δὲ μὴ ἅπαντα ψευδῆ τὰ ἡμῖν φαινόμενα, ἀλλὰ τινές εἰσι καὶ τούτων ὀρθαὶ ὑπολήψεις, ἢ ἐπιδείξαντα, ὅτι αὐτὰ τοιαῦτα, ἢ τὰς μάλιστα δοκούσας ὀρθάς, ταύτας ληπτέον· ἃς αἰ βεβαιότερας εἶναι δεῖ ἢ αἰ μέλλουσιν ἐξ ἐκείνων τῶν λόγων δειχθῆσεσθαι. (11) εἰ γὰρ καὶ εἶεν δύο δόξαι ὑπεναντίαι ἀλλήλαις, ὥσπερ οἶεται (εἰ μὲν πολλά, γενέσθαι φησὶν ἀνάγκη εἶναι ἐκ μὴ ὄντων· εἰ δὲ τοῦτο μὴ οἷόν τε, οὐκ εἶναι τὰ ὄντα πολλά· ἀγέννητον γὰρ ὄν, εἴ τι ἔστιν, ἄπειρον εἶναι. εἰ δ' οὕτως, καὶ ἐν), ὁμοίως μὲν δὴ ἡμῖν ὁ <μολογουμένων> ἀμφοτέρων π <ροτάσεων> οὐδὲν μᾶλλον, ὅτι ἐν ἢ ὅτι πολλά, δείκνυται. εἰ δὲ βέβαιος μᾶλλον ἢ ἑτέρα, τὰπὸ ταύτης

ξυμπερανθέντα μᾶλλον δέδεικται. (12) τυγχάνομεν δὲ ἔχοντες ἀμφοτέρας τὰς ὑπολήψεις ταύτας, καὶ ὥς ἂν οὐ γένοιτ' ἂν οὐδὲν ἐκ μηδενὸς [ὄντος] <καὶ ὥς> πολλά τε καὶ κινούμενά [μὲν] ἔστι τὰ ὄντα. ἀμφοῖν δὲ πιστὴ μᾶλλον αὕτη, καὶ θάττον ἂν πρόοιντο πάντες

5, 975a

εἶναι τὰς φάσεις, καὶ ἀδύνατον γίγνεσθαι τε ἐκ μὴ ὄντος καὶ μὴ πολλά εἶναι τὰ πράγματα, ἐλέγχωτο μὲν ἂν ὑπ' ἀλλήλων ταῦτα. (13) ἀλλὰ τί μᾶλλον οὕτως ἂν ἔχοι; ἴσως τε κἂν φαίη τις τοῦτοις τάναντία. οὐτε γὰρ δείξας ὅτι ὀρθὴ δόξα, ἀφ' ἧς ἄρχεται, οὐτε μᾶλλον βέβαιον ἢ περὶ ἧς δείκνυσι λαβών, διελέχθη. μᾶλλον γὰρ ὑπολαμβάνεται εἰκὸς εἶναι γίγνεσθαι ἐκ μὴ ὄντος ἢ μὴ πολλά εἶναι. (14) λέγεται τε καὶ σφόδρα ὑπὲρ αὐτῶν γίγνεσθαι τε τὰ μὴ ὄντα, καὶ δὴ γεγονέναι πολλά ἐκ μὴ ὄντων, καὶ οὐχ ὅτι οἱ τυγχάνοντες, ἀλλὰ καὶ τῶν δοξάντων τινὲς εἶναι σοφῶν εἰρήκασιν. (15) αὐτίκα δ' Ἡσίοδος 'πάντων μὲν πρῶτον, φησί, Χάος ἐγένετο, αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖα εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ ἡδ' Ἔρος, ὃς πάντεσσι μεταπρέπει ἀθανάτοισι' [Theog. 116. 117. 120]. τὰ δ' ἄλλα φησὶ γενέσθαι <ἐκ τούτων>, ταῦτα δὲ ἐξ οὐδενός. πολλοὶ δὲ καὶ ἕτεροι εἶναι μὲν οὐδὲν φασι, γίγνεσθαι δὲ πάντα, λέγοντες οὐκ ἐξ ὄντων γίγνεσθαι τὰ γιγνόμενα. οὐδὲ γὰρ ἂν ἔτι αὐτοῖς ἅπαντα γίγνοιτο. ὥστε τοῦτο μὲν δῆλον, ὅτι ἐνίοις γε δοκεῖ καὶ ἐξ οὐκ ὄντων ἂν γενέσθαι. c. 2. (1) ἀλλ' ἄρα, εἰ μὲν δυνατὰ ἐστὶν ἢ ἀδύνατα ἃ λέγει, ἐατέον, τὸ δὲ πότερον συμπεραίνεται αὐτὰ ἐξ ὧν λαμβάνει, ἢ οὐδὲν κωλύει καὶ ἄλλως ἔχειν, ἱκανὸν σκέψασθαι; ἕτερον γὰρ ἂν τι τοῦτ' ἴσως ἐκείνου εἴη. (2) καὶ πρώτου τεθέντος, ὃ πρῶτον λαμβάνει, μηδὲν γενέσθαι ἂν ἐκ μὴ ὄντος, ἄρα ἀνάγκη ἀγέννητα ἅπαντα εἶναι, ἢ οὐδὲν κωλύει γεγονέναι ἕτερα ἐξ ἐτέρων, καὶ τοῦτο εἰς ἀπειρον ἰέναι; (3) ἢ καὶ ἀνακάμπειν κύκλῳ, ὥστε τὸ ἕτερον ἐκ τοῦ ἐτέρου γεγονέναι, αἰεὶ τε οὕτως ὄντος τινὸς καὶ ἀπειράκις ἐκάστων γεγεννημένων ἐξ ἀλλήλων; (4) ὥστε οὐδὲν ἂν κωλύοι τὸ ἅπαντα γεγονέναι κειμένου τοῦ μηδὲν γενέσθαι ἂν ἐκ μὴ ὄντος, καὶ ἀπειρα ὄντα πρὸς ἐκεῖνον προσαγορεῦσαι οὐδὲν κωλύει τῶν τῷ ἐνὶ ἐπομένῳ ὀνομάτων. τὸ ἅπαντα γὰρ εἶναι καὶ λέγεσθαι καὶ ἐκεῖνος τῷ ἀπείρῳ προσάπτει. οὐδὲν τε κωλύει, καὶ μὴ ἀπείρων ὄντων, κύκλῳ αὐτῶν εἶναι τὴν γένεσιν. (5) ἔτι εἰ ἅπαντα γίγνεται, ἔστι δὲ οὐδὲν, ὥς τινες λέγουσι, πῶς ἂν αἰδία εἴη; ἀλλὰ γὰρ τοῦ μὲν εἶναι τι ὥς ὄντος καὶ κειμένου διαλέγεται. εἰ γάρ, φησί, μὴ ἐγένετο, ἔστιν δέ, αἰδίων ἂν εἴη, ὥς δέον ὑπάρχειν τὸ εἶναι τοῖς πράγμασιν. (6) ἔτι εἰ καὶ ὅτι μάλιστα μήτε τὸ μὴ ὄν ἐνδέχεται γενέσθαι μήτε ἀπολέσθαι τὸ [μὴ] ὄν, ὅμως τί κωλύει τὰ μὲν γενόμενα αὐτῶν εἶναι, τὰ δ' αἰδία, ὥς καὶ Ἐμπεδοκλῆς [31 B 12] λέγει;

5, 975b

ἅπαντα γὰρ καὶ ἐκεῖνος ταῦτα ὁμολογήσας, ὅτι 'ἔκ τε τοῦ μὴ ὄντος ἀμήχανόν ἐστι γενέσθαι, τό τε ὄν ἐξόλλυσθαι ἀνήνυστον καὶ ἄπρηκτον, αἰεὶ γὰρ τῇ γ' ἔσται, ὅπη κέ τις αἰὲν ἐρείδῃ', ὅμως τῶν ὄντων τὰ μὲν αἰδία φησιν εἶναι, πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ ἀέρα, τὰ δ' ἄλλα γίγνεσθαι τε καὶ γεγονέναι ἐκ τούτων. (7) οὐδεμία γὰρ ἑτέρα, ὥς οἶεται, γένεσίς ἐστι τοῖς οὖσιν, "ἀλλὰ μόνον μίξις τε διάλλαξις τε μιγέντων ἐστὶ φύσις δ' ἐπὶ τοῖς ὀνομάζεται ἀνθρώποισιν" [31 B 8, 3. 4]. (8) τὴν δὲ γένεσιν οὐ πρὸς οὐσίαν τοῖς αἰδίοις καὶ τῷ ὄντι γίγνεσθαι λέγει, ἐπεὶ τοῦτό γε ἀδύνατον ὦιετο. πῶς γὰρ ἂν, φησί, καὶ 'ἐπαυξήσῃς τὸ πᾶν τί τε καὶ πόθεν ἐλθόν' [31 B 17, 32]; ἀλλὰ μισγομένων τε καὶ συντιθεμένων πυρὸς καὶ τῶν μετὰ πυρὸς γίγνεσθαι τὰ πολλά, διαλλαττομένων τε καὶ διακρινομένων φθείρεσθαι πάλιν, καὶ εἶναι τῇ μὲν μίξει πολλά ποτε καὶ τῇ διακρίσει, τῇ δὲ φύσει τέτταρα ἄνευ τῶν αἰτίων ἢ ἔν. (9) ἢ εἰ καὶ ἀπειρα εὐθύς ταῦτα εἴη, ἐξ ὧν συντιθεμένων γίγνεται, διακρινομένων δὲ φθείρεται, ὥς καὶ τὸν Ἀναξαγόραν φασὶ τινες λέγειν ἐξ αἰεὶ ὄντων καὶ ἀπείρων τὰ γιγνόμενα γίγνεσθαι, κἂν οὕτως οὐκ ἂν εἴη αἰδία πάντα, ἀλλὰ καὶ γιγνόμενα ἅττα καὶ γενόμενά τ' ἐξ ὄντων καὶ φθειρόμενα εἰς οὐσίας τινὰς ἄλλας. (10) ἔτι οὐδὲν κωλύει μίαν τινὰ οὖσαν τὸ πᾶν μορφήν, ὥς καὶ ὁ Ἀναξίμανδρος καὶ ὁ Ἀναξίμενης λέγουσιν, ὁ μὲν ὕδωρ εἶναι φάμενος τὸ πᾶν, ὁ δέ, ὁ Ἀναξίμενης, ἀέρα, καὶ ὅσοι ἄλλοι οὕτως εἶναι τὸ πᾶν ἐν ἡξιώκασιν, τοῦτο ἤδη σχήμασί τε καὶ πλήθει καὶ ὀλιγότητι, καὶ

τῷ μανόν ἢ πυκνὸν γίνεσθαι, πολλὰ καὶ ἄπειρα ὄντα τε καὶ γιγνόμενα ἀπεργάζεσθαι, τὸ ὅλον. (11) φησὶ δὲ καὶ ὁ Δημόκριτος τὸ ὕδωρ τε καὶ τὸν ἀέρα ἕκαστόν τε τῶν πολλῶν, ταῦτ' ὄν, ῥυθμῷ διαφέρειν. (12) τί δὴ κλύει καὶ οὕτως τὰ πολλὰ γίνεσθαι τε καὶ ἀπόλλυσθαι, ἐξ ὄντος αἰεὶ εἰς ὃν μεταβάλλοντος ταῖς εἰρημέναις διαφοραῖς τοῦ ἑνός, καὶ οὐδὲν οὔτε πλέονος οὔτε ἐλάττονος γιγνομένου τοῦ ὅλου; ἔτι τί κωλύει ποτὲ μὲν ἐξ ἄλλων τὰ σώματα γίνεσθαι καὶ διαλύεσθαι εἰς σώματα, οὕτως δ' αἰεὶ ἀναλυόμενα κατ' ἴσα γίνεσθαι τε καὶ ἀπόλλυσθαι πάλιν; (13) εἰ δὲ καὶ ταῦτά τις συγχωροίη, καὶ εἴη τε καὶ ἀγέννητον εἴη, τί μᾶλλον ἄπειρον δείκνυται; ἄπειρον γὰρ εἶναί φησιν, εἰ ἔστι μὲν, μὴ γέγονε δέ· πέρατα γὰρ εἶναι τὴν τῆς γενέσεως ἀρχὴν τε καὶ τελευτήν. (14) καίτοι τί κωλύει ἀγέννητον ὃν ἔχειν πέρας ἐκ τῶν εἰρημένων; εἰ γὰρ ἐγένετο, ἀρχὴν ἔχειν ἀξιοῖ ταύ-

5, 976a

την ὅθεν ἤρξατο γιγνόμενον. τί δὴ κωλύει, καὶ εἰ μὴ ἐγένετο, ἔχειν ἀρχὴν, οὐ μέντοι γε ἐξ ἧς γε ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ ἐτέραν, καὶ εἶναι περαίνοντα πρὸς ἄλληλα αἰδία ὄντα; (15) ἔτι τί κωλύει τὸ μὲν ὅλον ἀγέννητον ὃν ἄπειρον εἶναι, τὰ δὲ ἐν αὐτῷ γιγνόμενα πεπεράνθαι, ἔχοντα ἀρχὴν καὶ τελευτήν γενέσεως; ἔτι καὶ ὡς ὁ Παρμενίδης φησὶ, τί κωλύει καὶ τὸ πᾶν ἐν ὃν καὶ ἀγέννητον ὅμως πεπεράνθαι, καὶ εἶναι “πάντοθεν εὐκύκλου σφαίρας ἐναλίγκιον ὄγκωι, μεσσόθεν ἰσοπαλὲς πάντη· τὸ γὰρ οὔτε τι μεῖζον οὔτε τι βαιότερον πελέμεν χρεὼν ἐστί τῇ ἢ τῇ” [28 B 8, 43—45]. (16) ἔχον δὲ μέσον καὶ ἔσχατα, πέρας ἔχει ἀγέννητον ὃν, ἐπεὶ εἰ καί, ὡς αὐτὸς λέγει, ἐν ἐστί, καὶ τοῦτο σῶμα, ἔχει ἄλλα ἑαυτοῦ μέρη, τὰ δὲ ὅμοια πάντα. (17) καὶ γὰρ ὅμοιον οὕτω λέγει τὸ πᾶν εἶναι οὐχὶ ὡς ἄλλωι τινί (ὅπερ Ἀναξαγόρας ἐλέγχει ὅτι ὅμοιον τὸ ἄπειρον· τὸ γὰρ ὅμοιον ἐτέρωι ὅμοιον, ὥστε δύο ἢ πλείω ὄντα οὐκ ἂν ἐν οὐδὲ ἄπειρον εἶναι), ἀλλ' ἴσως τὸ ὅμοιον πρὸς αὐτὸ λέγει, καὶ φησιν αὐτὸ ὅμοιον εἶναι πᾶν, ὅτι ὁμοιομερές, ὕδωρ ὃν ἅπαν ἢ γῆ ἢ εἴ τι τοιοῦτον ἄλλο. (18) δῆλος γὰρ οὕτως ἀξιῶν εἶναι ἐν, τῶν δὲ μερῶν ἕκαστον σῶμα ὃν οὐκ ἄπειρόν ἐστι· τὸ γὰρ ὅλον ἄπειρον. ὥστε ταῦτα περαίνει πρὸς ἄλληλα ἀγέννητα ὄντα. (19) ἔτι εἰ αἰδιόν τε καὶ ἄπειρόν ἐστι, πῶς ἂν εἴη ἐν σῶμα ὃν; εἰ μὲν γὰρ <τῶν> ἀνομοιομερῶν εἴη, πολλὰ, καὶ αὐτὸς οὕτω γ' <ἂν> εἶναι ἀξιοῖ. εἰ δὲ ἅπαν ὕδωρ ἢ ἅπαν γῆ, ἢ ὅτι δὴ τὸ ὃν τοῦτ' ἐστί, πόλλ' ἂν ἔχοι μέρη (ὡς καὶ Ζήνων ἐπιχειρεῖ ὃν δεικνύναι τὸ οὕτως ὃν ἐν), εἴη οὖν ἂν καὶ πλείον' ἄττα αὐτοῦ μέρη, ἐλάττον' ὄντα καὶ μικρότερ' ἄλλα <ἄλλων, ὥς> τε πάντη ἂν ταύτη ἄλλοιον εἴη οὐδενὸς προσγιγνομένου σώματος οὐδ' ἀπογιγνομένου. (20) εἰ δὲ μήτε σῶμα μήτε πλάτος μήτε μήκος ἔχον μηδέν, πῶς ἂν ἄπειρον <τὸ> ἐν εἴη; <ἢ> τί κωλύει πολλὰ καὶ ἀνάρητα τοιαῦτα εἶναι; (21) <ἔτι> τί κωλύει καὶ πλείω ὄντα ἑνὸς μεγέθει ἄπειρα εἶναι; ὡς καὶ ὁ Ξενοφάνης [21 A 47] ἄπειρον τό τε βάθος τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρος φησὶν εἶναι. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐπιτιμᾷ γὰρ ὡς λεγόντων τινῶν τοιαῦτα, ἀδύνατον εἶναι οὕτως ἐχόντων ξυμβαίνειν αὐτά, “εἴπερ ἀπείρονα γῆς τε βάθη καὶ θαλάσσης αἰθήρ, ὡς διὰ πολλῶν δὴ βροτέων ῥηθέντα ματαίως ἐκκέχυται στομάτων, ὀλίγον τοῦ παντός ἰδόντων” [31 B 39]. (22) ἔτι ἐν ὃν οὐδὲν ἄτοπον, εἰ μὴ πάντη ὁμοίον ἐστίν. εἰ γὰρ ἐστίν

5, 976b

ὕδωρ ἅπαν ἢ πῦρ ἢ ὅτι δὴ ἄλλο τοιοῦτον, οὐδὲν κωλύει πλείω εἰπεῖν τοῦ ὄντος ἑνὸς εἶδη, ἰδία ἕκαστον ὅμοιον αὐτὸ ἑαυτῷ. (23) καὶ γὰρ μανόν, τὸ δὲ πυκνὸν εἶναι, μὴ ὄντος ἐν τῷ μανῷ κενοῦ, οὐδὲν κωλύει. ἐν γὰρ τῷ μανῷ οὐκ ἔστιν ἐν τισὶ μέρεσι χωρὶς ἀποκεκριμένον τὸ κενόν, ὥστε τοῦ ὅλου τὸ μὲν πυκνόν, <τὸ δὲ μὴ πυκνόν> εἶναι (καὶ τοῦτ' ἤδη ἐστὶ μανόν, τὸ πᾶν οὕτως ἔχον), ἀλλ' ὁμοίως ἅπαν πληρὲς ὃν ὁμοίως ἦττον πληρὲς ἐστί τοῦ πυκνοῦ. (24) εἰ δὲ καὶ ἔστιν <καὶ> ἀγέννητόν ἐστι, κἂν διὰ τοῦτο ἄπειρον δοθείη εἶναι καὶ μὴδὲ ἐνδέχεσθαι ἄλλο καὶ ἄλλο [ἄπειρον] εἶναι, διὰ τί καὶ ἐν τοῦτο ἤδη προσαγορευτέον καὶ ἀκίνητον; *** πῶς γάρ, εἰ τὸ ἄπειρον ὅλον εἴη, τὸ κενόν μὴ ὅλον ὃν οἶόν τε εἶναι; (25) ἀκίνητον δ' εἶναί φησιν, εἰ κενὸν μὴ ἔστιν ἅπαντα γὰρ κινεῖσθαι τῷ ἀλλάττειν τόπον. (26) πρῶτον μὲν οὖν τοῦτο πολλοῖς οὐ συνδοκεῖ, ἀλλ' εἶναί τι κενόν, οὐ μέντοι τοῦτό γε τι σῶμα εἶναι, ἀλλ' οἶον καὶ ὁ Ἡσίοδος ἐν τῇ

γενέσει πρῶτον τὸ χάος φησὶ γενέσθαι, ὡς δέον χώραν πρῶτον ὑπάρχειν τοῖς οὖσι τοιοῦτον δέ τι καὶ τὸ κενὸν οἷον ἀγγεῖόν τι, <οὗ τὸ> ἀνὰ μέσον εἶναι ζητοῦμεν. (27) ἀλλὰ δὴ καὶ εἰ μὴ ἔστι κενὸν μηδέν, <οὐδέν> τι ἦσσαν ἂν κινεῖτο. ἐπεὶ καὶ Ἀναξαγόρας τὸ πρὸς αὐτὸ πραγματευθεὶς, καὶ οὐ μόνον ἀποχρήσαν αὐτῷ ἀποφήνασθαι ὅτι οὐκ ἔστιν, ὅμως κινεῖσθαι φησι τὰ ὄντα οὐκ ὄντος κενοῦ. (28) ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς κινεῖσθαι μὲν αἰεὶ φησι συγκρινόμενα τὸν ἅπαντα ἐνδελεχῶς χρόνον, <κενὸν> δὲ οὐδέν εἶναι, λέγων ὡς “τοῦ παντὸς δ(ἐ) οὐδὲν κενεόν· πόθεν οὖν τί κ’ ἐπέλθοι;” [31 B 14] ὅταν δὲ εἰς μίαν μορφήν συγκριθῇ, ὥσθ’ ἐν εἶναι, ‘οὐδέν, φησί, τό γε κενεὸν πέλει οὐδὲ περισσόν’ [31 B 13]. (29) τί γὰρ κωλύει εἰς ἄλληλα φέρεσθαι καὶ περιίστασθαι ἅμα ὁτουοῦν εἰς ἄλλο, καὶ τούτου εἰς ἕτερον, καὶ εἰς τὸ πρῶτον ἄλλου μεταβάλλοντος αἰεὶ; (30) τί καὶ τὴν ἐν τῷ αὐτῷ μένοντος τοῦ πράγματος τόπῳ τοῦ εἶδους μεταβολήν, ἣν ἀλλοίωσιν οἱ τ’ ἄλλοι κάκεῖνος λέγει, ἐκ τῶν εἰρημένων αὐτῷ κωλύει κινεῖσθαι τὰ πράγματα, ὅταν ἐκ λευκοῦ μέλαν ἢ ἐκ πικροῦ γίγνηται γλυκύ; οὐδὲν γὰρ τὸ μὴ εἶναι κενὸν ἢ μὴ δέχεσθαι τὸ πλήρες ἀλλοιοῦσθαι κωλύει. (31) ὥστ’ οὐθ’ ἅπαν οὔτε αἰδῖον [οὐθ’ ἐν] οὔτ’ ἄπειρον ἀνάγκη εἶναι (ἀλλ’ <εἰ ἄρα,> ἄπειρα πολλά), οὔτε ἐν, <οὐ> θ’ ὅμοιον, οὔτ’ ἀκίνητον. οὔτ’ εἰ ἐν οὔτ’ εἰ πόλλ’ ἄττα. τούτων δὲ κειμένων καὶ μετακοσμεῖσθαι καὶ ἐτεροιοῦσθαι τὰ ὄντα οὐδὲν ἂν κωλύοι ἐκ τῶν ὑπ’ ἐκείνου εἰρημέ-

5, 977a

νων, καὶ ἐνὸς ὄντος τοῦ παντὸς κινήσεως οὔσης, καὶ πλήθει καὶ ὀλιγότητι διαφέροντος, καὶ ἀλλοιουμένου οὐδενὸς προσγιγνομένου οὐδ’ ἀπογιγνομένου σώματος, καὶ εἰ πολλά, συμμισγομένων καὶ διακρινομένων ἀλλήλοις. (32) τὴν γὰρ μίξιν οὐτ’ ἐπιπρόσθησιν τοιαύτην εἶναι οὔτε σύνθεσιν εἰκὸς οἷαν λέγει, ὥστε ἢ χωρὶς εὐθύς εἶναι, ἢ καὶ ἀποτριφθέντων ὅς’ ἐπίπροσθεν ἕτερα ἐτέρων φαίνεσθαι χωρὶς ἀλλήλων ταῦτα, ἀλλ’ οὕτως συγκεῖσθαι ταχθέντα ὥστε ὅτιοῦν τοῦ μιγνυμένου παρ’ ὅτιοῦν ὧι μίγνυ <ται γίγνε> σθαι μέρος οὕτως, ὥς <τε> μὴ ἂν ληφθῆναι συγκεῖμενα, ἀλλὰ μεμιγμένα. μὴδ’ ὅποσαοῦν αὐτοῦ μέρη. ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔτι σῶμα [τὸ] ἐλάχιστον, ἅπαν ἅπαντι μέρος μέρος μέμικται ὁμοίως καὶ τὸ ὅλον.

- ⁶ HIPPOCRATES. *de nat. hom.* 1 [VI 34 L.] ἀλλ’ ἔμοιγε δοκέουσιν οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι αὐτοὶ σφᾶς αὐτοὺς καταβάλλειν ἐν τοῖσιν ὀνόμασι. τῶν λόγων αὐτῶν ὑπὸ ἀσυνεσίας, τὸν δὲ Μελίσσου λόγον ὀρθοῦν. GAL. CMG V 9, 1, 17, 16 φανερώς οὖν ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ παντὶ τοῖς ἐν τι μόνον τῶν τεσσάρων στοιχείων ἡγουμένοις εἶναι τὸν ἄνθρωπον ἀντιλέγει καὶ φησιν αὐτοὺς ἀμαρτάνειν. <οὐχ> ὅτι γὰρ μηδὲν ἀποδεικνύουσιν, <ἀλλ’> ἐσχάτως ἀπίθανος ἦν ὁ λόγος αὐτῶν· ἐν μὲν γάρ τι τῶν τεσσάρων εἶναι τὸν ἄνθρωπον οὐ κατασκευάζουσι, τὸν δὲ Μελίσσου λόγον ὀρθοῦσιν ἡγουμένου μὲν ἐν εἶναι καὶ αὐτοῦ τούτου, οὐ μὴν ἐκ τῶν τεσσάρων γ’ ἐν τι τούτων, ἀέρος καὶ γῆς ὕδατός τε καὶ πυρός. ἔοικε δὲ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐννοῆσαι μὲν εἶναι τινα οὐσίαν κοινήν ὑποβεβλημένην τοῖς τέσσαρσι στοιχείοις, ἀγέννητόν τε καὶ ἀφθαρτόν, ἣν οἱ μετ’ αὐτὸν ὕλην ἐκάλεσαν, οὐ μὴν διηρθρωμένως γε δυνηθῆναι τοῦτο δηλῶσαι. ταύτην δ’ οὖν αὐτὴν τὴν οὐσίαν ὀνομάζει τὸ ἐν καὶ τὸ πᾶν.

- ⁷ ARISTOT. *Metaph.* A 5. 986 b 25 οὗτοι μὲν οὖν, καθάπερ εἵπομεν, ἀφετέοι πρὸς τὴν νῦν παροῦσαν ζήτησιν, οἱ μὲν δύο καὶ πάμπαν ὡς ὄντες μικρὸν ἀγροικότεροι, Ξενοφάνης καὶ Μ., Παρμενίδης δὲ μᾶλλον βλέπων κτλ. [28 A 24]. *Phys.* A 3. 186a 6 ἀμφοτέρω γὰρ ἐριστικῶς συλλογίζονται, καὶ Μ. καὶ Παρμενίδης· καὶ γὰρ ψευδῇ λαμβάνουσι καὶ ἀσυλλόγιστοί εἰσιν αὐτῶν οἱ λόγοι· μᾶλλον δ’ ὁ Μελίσσου φορτικὸς καὶ οὐκ ἔχων ἀπορίαν, ἀλλ’ ἐνὸς ἀτόπου δοθέντος τᾶλλα συμβαίνει· τοῦτο δ’ οὐθὲν χαλεπόν.

- ⁸ *Phys.* Δ 6. 213b 12 M. μὲν οὖν καὶ δείκνυσιν ὅτι τὸ πᾶν ἀκίνητον ἐκ τούτων· εἰ γὰρ κινῆσεται, ἀνάγκη εἶναι, φησί, κενόν, τὸ δὲ κενὸν οὐ τῶν ὄντων. *de gen. et corr.* A 8. 325a 2 ἐνίοις γὰρ τῶν ἀρχαίων ἔδοξε τὸ ὄν ἐξ ἀνάγκης ἐν εἶναι καὶ ἀκίνητον· τὸ μὲν γὰρ κενὸν οὐκ ὄν, κινήσθαι δ’ οὐκ ἂν δύνασθαι μὴ ὄντος κενοῦ κεχωρισμένου. οὐδ’ αὖ πολλὰ εἶναι μὴ ὄντος τοῦ

διείργοντος. τοῦτο δ' οὐδὲν διαφέρειν, εἴ τις οἶεται μὴ συνεχὲς εἶναι τὸ πᾶν ἀλλ' ἄπτεσθαι διηρημένον, τοῦ φάναι πολλὰ καὶ μὴ ἓν εἶναι καὶ κενόν. εἰ μὲν γὰρ πάντῃ διαιρετόν, οὐθὲν εἶναι ἓν, ὥστε οὐδὲ πολλά, ἀλλὰ κενὸν τὸ ὅλον· εἰ δὲ τῇ μὲν, τῇ δὲ μή, πεπλασμένῳ τινὶ τοῦτ' εἰκέναι· μέχρι πόσου γὰρ καὶ διὰ τί τὸ μὲν οὕτως ἔχει τοῦ ὅλου καὶ πληρὲς ἐστι, τὸ δὲ διηρημένον; ἔτι δ' ὁμοίως ἀναγκαῖον μὴ εἶναι κίνησιν. ἐκ μὲν οὖν τούτων τῶν λόγων ὑπερβάντες τὴν αἴσθησιν καὶ παριδόντες αὐτὴν ὡς τῷ λόγῳ δεόν ἀκολουθεῖν, ἓν καὶ ἀκίνητον τὸ πᾶν εἶναί φασι καὶ ἄπειρον ἔνιοι· τὸ γὰρ πέρασ περαίνειν ἂν πρὸς τὸ κενόν.

- ⁹ CIC. Ac. II 37, 118 M. hoc quod esset infinitum et inmutabile et fuisse semper et fore. AĒT. I 3, 14 [Theodor. IV 8; D. 285] M. δὲ ὁ Ἰθαγένους ὁ Μιλήσιος (so!) τούτου [Parmenides] μὲν ἑταῖρος ἐγένετο, τὴν δὲ παραδοθεῖσαν διδασκαλίαν ἀκήρατον οὐκ ἐτήρησεν. ἄπειρον γὰρ οὗτος ἔφη τὸν κόσμον ἐκείνων φάντων πεπερασμένον. II1, 6 (D. 328) Διογένης καὶ M. τὸ μὲν πᾶν ἄπειρον, τὸν δὲ κόσμον πεπεράνθαι.
- ¹⁰ ARISTOT. Soph. el. 5. 167b 13 οἷον ὁ Μελίσσου λόγος, ὅτι ἄπειρον τὸ ἅπαν, λαβὼν τὸ μὲν ἅπαν ἀγέννητον (ἐκ γὰρ μὴ ὄντος οὐδὲν ἂν γενέσθαι), τὸ δὲ γενόμενον ἐξ ἀρχῆς γενέσθαι. εἰ μὴ οὖν γέγονεν, ἀρχὴν οὐκ ἔχειν τὸ πᾶν, ὥστ' ἄπειρον. οὐκ ἀνάγκη δὲ τοῦτο συμβαίνειν· οὐ γὰρ εἰ τὸ γενόμενον ἅπαν ἀρχὴν ἔχει, καὶ εἴ τι ἀρχὴν ἔχει γέγονεν. 6. 168b 35 ὡς ἐν τῷ Μελίσσου λόγῳ, τὸ αὐτὸ εἶναι λαμβάνει τὸ γεγονέναι καὶ ἀρχὴν ἔχειν, ἢ τὸ ἴσοις γίνεσθαι καὶ ταῦτ' ὁ μέγεθος λαμβάνειν. ὅτι γὰρ τὸ γεγονὸς ἔχει ἀρχήν, καὶ τὸ ἔχον ἀρχὴν γεγονέναι ἀξιοῖ, ὡς ἄμφω ταῦτ' ὄντα τῷ ἀρχὴν ἔχειν, τό τε γεγονὸς καὶ τὸ πεπερασμένον.
- ¹¹ —Phys. A 2. 185a 32 M. δὲ τὸ ὄν ἄπειρόν φησιν εἶναι. ποσὸν ἄρα τι τὸ ὄν ... ὁ γὰρ τοῦ ἀπείρου λόγος τῷ ποσῷ προσχρῆται, ἀλλ' οὐκ οὐσίαι οὐδὲ τῷ ποιῷ.
- ¹² EPIPHAN. adv. haer. III 2, 12 (D. 590) M. ὁ τοῦ Ἰθαγένους Σάμιος τὸ γένος ἓν τὸ πᾶν ἔφη εἶναι, μηδὲν δὲ βέβαιον ὑπάρχειν τῇ φύσει, ἀλλὰ πάντα εἶναι φθαρτὰ ἐν δυνάμει.
- ¹³ AĒT. I 7, 27 (D. 303) M. καὶ Ζήνων τὸ ἓν καὶ πᾶν [sc. θεὸν εἶναι], καὶ μόνον αἰδίων καὶ ἄπειρον τὸ ἓν. OLYMPIODOR. de arte sacra (Collection des Alchym. grecs Berthelot II) p. 81, 3 Ruelle μίαν τοίνυν ἀκίνητον <καὶ> ἄπειρον ἀρχὴν πάντων τῶν ὄντων ἐδόξαζεν Μέλισσος τὸ θεῖον.
- ¹⁴ PHILODEM. Rhet. fr. inc. 3. 7 (II 196 Sudhaus) ... οὐδὲ κατὰ Παρμενίδην καὶ Μέλισσον ἓν τὸ πᾶν λέγοντας εἶναι καὶ διὰ τὸ τὰς αἰσθήσεις ψευδεῖς εἶναι. ARISTOCL. b. Eus. P. E. XIV 17, 7 ὁ γέ τοι M. ἐθέλων ἐπιδεικνύει διότι τῶν φαινομένων καὶ ἐν ὧσι τούτων οὐδὲν εἴη τῷ ὄντι, διὰ τῶν φαινομένων ἀποδείκνυσιν αὐτῶν· φησὶ γοῦν· ‘εἰ γὰρ ἔστι γῆ .. μαλακὸν σκληρόν’ [30 B 8, 2. 3]. ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα λέγοντος αὐτοῦ καὶ μάλα εἰκότως ἐπύθετό τις ἄν· ‘ἄρ’ οὖν ὅτι ὁ νῦν θερμόν ἐστι κἄπειτα τοῦτο γίνεται ψυχρόν οὐκ αἰσθόμενος ἔγνω;’ ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων. ὅπερ γὰρ ἔφη, εὐρεθείη ἂν οὐδὲν ἀλλ' ἢ τὰς αἰσθήσεις ἀναιρῶν καὶ ἐλέγχων διὰ τὸ μάλιστα πιστεύειν αὐταῖς.